

Tijd voor het boek

Hackenfeller's Ape

Brigid Brophy: „Hackenfeller's Ape“
Londen, Secker & Warburg 1964; 18 s.

Secker and Warburg stuurde de tweede druk van deze satirische novelle die in 1953, toen zij voor het eerst verscheen, een hele storm oefft doen opsteken in de Engelse pers. In die tijd heeft Brigid Brophy, het „enfant terrible“ van de Engelse literatuur, nog geregeld van zich doen horen. In critica bezorgt zij menige schrijver ange dromen; haar aanval op Kinge-y Amis en zijn bentengoten is berucht. Verder schreef zij, behalve die korte romans, een serieuze studie over Mozarts opera's en een psychoanalytische kunstgeschiedenis (zo moet en het wel noemen): „Black Ship to ell“, waarin onderwerpen behandeld worden die haar ook in haar romans lijken te obsederen. Die romans zijn gelofelijk geaffineerd, spits en ontugend. Bovendien zijn ze, niet in de atste plaats door hun ironische humor, termate leesbaar.

„Hackenfeller's Ape“ is een van die reken waarvan men moeilijk het verhaal kan vertellen zonder het boek met in zijn hele „clue“ te ontmenen. Het is over een gefrustreerde bioloog, die ch tot levenstaak heeft gesteld een schrijving te geven van een (nog nooit aargenomen) paring tussen twee emplanen van „Anthropopithecus hirtus africanus“, een nieuw soort uiterte „menselijke“ mensaap. De bioloog zelf weet al evenmin weg met de idee als de apen. Op een gegeven omluk dreigt het mannetjes-het geukit te zullen worden voor een ruim-vaartexperiment. Dan besluit de professor in te grijpen. De rest moet u lf maar zien te achterhalen.

Deze novelle is natuurlijk een satire. In satire op de dierenbescherming, ruimtevaart, de biologie, de antropologie, ja op de mens zelf. Maar het is ch ook een vlijmscherpe ontleding van paalde aapachtigheden in de mens, en n hiefvolle ontdekking van bepaalde mensachtigheden in de aap. Het is vendien een verschrikkelijk slim opzet verhaal, waarin Mozarts opera de bruloff van Figaro zort voor n geraffineerde contrapuntiek. Men aan dit boekje een ontzaglijke op plezier beleven, en in de aan-ande geschenkenid zal menig tien- slechter besteed worden dan het e, als u besluit het eens met Brigid ophy te proberen.

W. Bronzwaar.

en voor een plaat

Trio Conception

„Trio Conception“ van jazz- pianist Jan Huydts. (L.P. van Duitse Philips).

7 an de jonge Nederlandse jazz- pianist Jan Huydts (27) heeft de Duitse Philips een langspeelalbum opgenomen getiteld „Trio Conception“. De opname is „live“ vanuit beroemde Berlijnse jazz-club Blue je. Samen met bassist Peter Trunk

Minstens maandloon ongeschoolde arbeider

Hugo Claus, prijzenbreker, wil geld zien

(Door HENK SUER)

NUKERKE, nov. — Kort nadat J.-P. Sartre de Nobel-prijs had afge- wezen, maakte Hugo Claus een soort- gelijk gebaar tegen de jaarlijkse prijs van de Vereniging van Vlaamse let- terkundigen en de Vereniging ter be- vordering van het Vlaamse boek- wezen. Hun motieven waren echter totaal verschillend en zeker is dat Hugo Claus de Nobelprijs in het voor- komende geval met beide handen zal aangrijpen. Want daarmee is een aan- zienlijk bedrag gemoeid. „Zodra ik mijn werk als kunstenaar klaar heb“, zegt hij openhartig, „verander ik in een grijpgrage zakenman“. En omdat de Vlaamse prijs die hem voor „Om- trent Deedee“ was toegekend, niet meer was dan een plak, voelde hij zich beledigd en bedankte hij voor de eer. Voor de zoveelste keer trouwens. Eerder hebben de beide Verenigingen zijn „Zwarte Keizer“ en „De Ver- wondering“ als beste Vlaamse boek van het jaar gekozen, en ook andere instituten hebben sommigen van zijn geestesprodukten steriele oorkonde- lof toegezwaard, maar Claus zei botweg: Nee. „Ik wens prijzen die minstens zoveel geld bedragen als het maand- loon van een ongeschoolde arbeider. Volgens het Belgische index-cijfer van nu, dien ik dan zeker vijfhonderd gul- den te ontvangen.“

Midden in de schone stilte van de Vlaamse Ardennen hebben Claus, zijn vrouw Eilly en zijn kleine zoonke Tho- mas zich op een verbouwde boerderij teruggetrokken. Zij hebben sinds kort hun woonstad Gent verlaten, maar de 35-jarige Hugo heeft het gevoel dat „nu de tijd van de serieuze dingen aanbreekt“. Hij wil nu niet meer wor- den afgelcid. „Als ik in Amsterdam zou gaan wonen, dan ik een echte stad vind, bijna net als New York, Rome en Parijs, zou ik niet meer tot werken komen. Ik zou mijn dagen ver- doeden met discussiëren en roddelen, en rondhangen op de Kring, want daar houd ik van.“ Zijn vlezige middel- eeuwse-moontkengezicht is vol vlucht- ige uitdrukkingen: op het moment dat men meent narsheid te signaleren, is hij ineens vol verwondering, en een vrolijk lachen kan plotseling in onte- vredenheid wegzakken. Hij is krachtig gebouwd, maar beweegt zich heel beschroomd. En dat is ook als hij iets zegt: het is krachtige taal van een waarschijnlijk zachtmoedig mens.

Oud liedje

„Altijd weer het oude liedje,“ gim- lacht hij, „de bankier praat over kunst en de kunstenaar heeft het al- leen maar over geld.“ Hij wil niet het hele verhaal doen, hoewel hij weet dat veien het hem kwalijk nemen dat hij als kunstenaar over zoiets banaals als geld praat. Bijna alle bekende Vlaamse schrijvers hebben van de

zo kwaad over maak, is het gebrek aan solidariteit in dit land.“

Briefje

Dit jaar was „Omtrent Deedee“ door het referendum dus als beste boek gekozen. Claus schreef een briefje om te informeren hoe groot de prijs dan wel zou wezen en wie de Keuze- heren waren geweest. „Ik wil geen prijs van leden die ik misprijs“. Hij kreeg geen antwoord. Voor de eerste keer werden nu ook andere schrijvers bekreemd, onder wie Walschap en Ivo Michiels. Die hebben wel hun plak in ontvangst genomen. „Ik heb ze gelukgewens“ vertelt Claus, „iron- nisch natuurlijk“.

Michiels zou hebben gezegd: Ik geef je helemaal gelijk wat de prijs be- treft. Maar als ik zou weigeren zou men mij beschuldigen van jou na te doen. Daarop werd Claus erg boos en antwoordde dat het geen kwestie van nadoen was, maar van stand- punt. „Ik sta hier blijkbaar helemaal alleen in“. Maar in ieder geval wil hij geen papertje, waarop een paar willekeurige mensen met een schouder- kloepje zeggen: Bravo Claus, je hebt goed gewerkt. Hij wil dat de waar- dering voor de kunstenaar tot uit- drukking wordt gebracht door mate- riële steun. „Altijd krijg je die speeches te horen over de prachtige cultuur. Iedereen loopt luidruchtig de kunstenaar met lauweren te toelen. En dat prikkelt mijn neus. Als nu maar eens regelrecht werd gezegd: Het interesseert ons niets wat julie, kunstenaars, doen, ga liever een baan- tje zoeken, dan zou ik weten waar ik aan toe was. Maar ik wil niet die plaketten en mooie speeches. Ik moet net zo goed belasting betalen als een notaris of een chirurg. Ik betaal mee in de ziekenkas en aan de pensioenen. Men wil dat ik huur betaal en mijn kindereen opvoed. Het klinkt allemaal zeer kinderachtig van daarover te vitten. Maar ik word boos om die schouderkloepjes“.

Boos wordt Claus ook als de Ver- eniging tot Bevordering van het Vlaamse Boekwezen opmerkt dat zo'n prijs toch aantrekkelijke publici- teit voor het boek oplevert. Daar mag Claus toch verheugd over zijn? „Wie mag er verheugd zijn over de publiciteit? De boekhandelaar, ja die. Hij krijgt 33 procent van een boek. En de uitgever, die strijkt nog meer op van mijn werkzaamheid. Maar ik krijg slechts tien procent. Mijnheer, gij mag van mij honderd gulden ver-

„Waar ik mij zo kwaad over maak, is het gebrek aan solidariteit in dit land“

dienen, als ik dank zij u 330 gulden opstrijkt“. Schrijft hij alleen maar voor het geld, zoals G.K. van het Reve zegt te doen? „Als ik goed geld zou verdienen met mijn romans, zou ik misschien minder onder schrijf- werk doen, hoewel ik alles wel zou willen doen, als ik dat ook kan“.

En toneel dan. „Men klaagt hier over gebrek aan een eigen toneelcul- tuur. Je moet knettergek zijn om hier toneel te willen schrijven. Bij een groot succes in België wordt je stuk twintig keer gespeeld. Dat is twintig keer duizend francs, dat 1600 gulden

verbeelding. Ik zou een dictatoirje zijn geweest. De avant garde zou bij mij alle steun krijgen. Als ik gepas- seerd zou worden voor de functie, zou ik zelf aan de overkant een klein eigen theaterje zijn begonnen, om diezelfde stukken te spelen. Misschien is het hierom allemaal niet doorge- gaan. In ieder geval heb ik nu sterk de neiging gekregen om mij terug te trekken. Vandaar dat ik tussen mijn bloemkool en kalkoenen zit. Het is ook een vorm van lafheid, dat weet ik wel. Maar goed, ik werk toch voort. Het is mijn potersham“.

(Advertentie)

64000

IDEE VAN DE MAAND:

Wild serveren met Hero Preiselbeeren

Stelt u zich voor, mevrouw. De kostelijke smaak van het met zorg door u gebraden wild of gevogelte, gecombineerd met de zachtfrisse smaak van Preiselbeeren compote. Meestorlijk! Een traktatie voor gezin en gasten. Hero heeft voor u de aller- fijnste Preiselbeeren uit het hoge Noorden ver- werkt tot een kostelijke compote waarmee u complimenten oogst. Zondag op trakteren!

Omniaflocons f 1;75

Ongeëvenaard het genieten waard.

50 JAAR TOPKWALITEIT 1914-1964

Schoonheid en gratie in Indonesische dans

(door LEO HANKEKROOT)

ROTTERDAM, 10 nov. — Het Indone- sisch Nat. Ballet „Bhinneka Tunggal Ika“, dat op de terugreis is van de Wereldtentoonstelling in New York, doet ook ons land aan, en gaf gisteravond zijn eerste openbare voorstelling in Rot- terdam. De Maasstad liet het overgens afweten. De schouwburg was ternauw- nood half bezet. Wij willen wel zaken doen met Indonesië; wij willen opricht gaarne heel vriendelijk leven met de Indonesiërs, maar wat hebben wij ons — enkele heel individuele personen niet — te na gesproken — ooit werkelijk voor hun cultuur geïnteresseerd?

Men kan dit afmeten aan verscheide- ne maatsdaven. Bijvoorbeeld aan het feit, dat het ministerie van O.K. en W. en de ambassade van Indonesië samen dit optreden onder hun auspiciën samen genomen. Dat was dan omdat deze Indonesische dansgroep toch toevallig, om zo te zeggen in de buurt was. Ze was in New York. En of zij nu door het westen of door het oosten naar Indonesië terugkeerde, dat maakte niet zoveel verschil.

Wij hebben dus nu in Nederland een Indonesische dansgroep omdat zij toch op een Wereldtentoonstelling in het noordelijk halfrond moet zijn. Het is rond dertig jaar geleden, dat wij onze laatste ontmoeting met de Indonesische dans hadden. Dat was het onvergetelijke optreden van de Bailsche dansers, die toentertijd op de Wereldtentoonstelling van Parijs moesten zijn.

Zówel en zó vaak hebben wij in Nederland iets over voor de kans om ken- nis te nemen van een der meest es- sentiële manifestaties der Indonesische cultuur. Deze opstelling van data zegt misschien een enkel verdooid individu wel iets.

Wij in Nederland weten, na eeuwen van het nauwste contact met de Indo- nesiers, nagenoeg niets van hun cul- tuur. De happy few (onder hun eigen volk de unhappy few) had er kennis van. Zij was unhappy, omdat zij er te veel van begrepen had om nog door haar achterban verstaan te kunnen worden. Nochtans is het onloochbare evidentie, dat ook de achterban van de Indonesiërs en hun land houdt. Het is

heeft de in Indonesië zelf onbestaan- bare sensatie beleefd van vier zeer onderscheiden muziek- en danscul- turen in één voorstelling: Bali, Mid- kust van Sumatra.

Dit betekent uiteraard, dat de troep een kunstmatig gezelschap is, samen- gesteld ter wille van de representatie in den vreemde. Het verschaft de zeld- zame gelegenheid veel te zien in een kort bestek, maar oppervlakkig; een stukje van het ene en een stukje van het andere. Genoeg althans om te zien welk een kloof er gaapt tussen Sumatra's Westkust en Djokja, het laatste in zijn traditionele maar onbe- schrijfelijk verfijnde Kratondans, het eerste in zijn Latijns-Amerikaanse vul- gariteit (met een trekplaan en twee trommels).

Men heeft op deze avond een vleugje gehad van de vaak zeer statische maar bijwijlen ook uitermate dramatische dansen van Midden-Java, van de soepele gratie van West-Java, de vitaliteit van de West-Sumatraanse danserij en de bewonderenswaardige dansen van Bali, afwisselend ritueel en vervuld van een parodistische humor. Er waren twee prachtige, schoon naar hun klankvolume bescheiden of west- lijke theaters afgestemde orkesten, een Bailsche en een Javaans, alsmede een Sumatraanse combo.

Het was heerlijk, en ook al heeft men niet de helft van deze expressi- viteiten van armen, benen en handen begrepen, dan was er nog altijd de schoonheid van deze fysieke gestalten, hun gratie en hun terughoudendheid, de pracht van hun muziek die allerlei technieken heel natuurlijk toepast, waarover wij elkaar in scholen en dog- ma's in de haren vliegen.

Men nam voor deze ervaring als Nederland het feit voor. Het, dat is tamelijk kostbare programma-boekje waardeloos bleek, omdat er permanent iets anders gedaan werd, alsmede de discrepantie tussen de betekenis van vele dezer dansen en de met grote charme langs de zaak lopende toelich- tingen, die mondeling gegeven werden. Naar zijn letterlijke betekenis was het Globaal genomen was het prachtig. Naar zijn letterlijke betekenis was het

Vanist Jan Huydts en langspeelalbum opgenomen getiteld „Trio Conception“. De opname is „live“ vanuit de beroemde Berlijnse jazz-club Blue Note. Samen met bassist Peter Trunk (28) en slagwerker Joe Nay (30) liet Huydts een vijftal stukken vastleggen, die moeten getuigen van de vorderingen die deze jonge Hilversummer in zijn Duitse periode heeft gemaakt. Dat wij toch niet geheel en al tevreden zijn over de plaat komt vooral door het feit dat wij de repertoirekeuze van het trio niet erg origineel kunnen vinden. Er wordt een sterke eenzijdigheid aan de dag gelegd en naar mijn gevoel weten met name Huydts en Nay deze eenzijdigheid nauwelijks tegen te gaan. Na een veelbelovend intro in het eerste nummer „Autumn Leaves“ vervalt Huydts in wat plagetreden clichématige improvisaties en de drummer Nay legt in zijn spel weinig variatie aan de dag. Jan Huydts heeft kennelijk veel invloed ondergaan van pianisten als Flanagan en (Bill) Evans, maar veel eigen ideeën heeft hij niet. Zijn vorderingen moet men vooral zien op het technische vlak. De grootste overtuiging in zijn spel is bassist Peter Trunk. Naar mijn gevoel behoeft deze jonge man voor weinig Amerikaanse collega's onder te doen. Getuige onder meer zijn solli in „Softly as in the morning sunrise“ en „When lights are low“. Leider Jan Huydts is goed op dreef in het laatste gedeelte van „Softly“ overigens heeft het beste stuk van de plaat. Joe Nay blijft de gehele opname door zeer matig. F. B.

Nieuwe boeken

Meerwijk, door Walter Breedveld (Uitg. De Fontein, Utrecht).

Nieuwste werk van de auteur; roman van een Brabantse geslacht.

Karel Jonckheere, d. Marnix Gijsen; **Stijn Streuvels**, door G. Knuvelder; **Louis Paul Boon**, door Hugo Claus (Uitg. A. Manteau, Brussel).

Drie uitgaven in de serie „Monografieën over Vlaamse letterkunde“.

De grote verleiding, door William Barrett (Uitg. De Fontein, Utrecht). Roman over de ontdekking van een verjongingsserum.

De martelaren, door Richard E. Kim (Uitg. De Fontein, Utrecht).

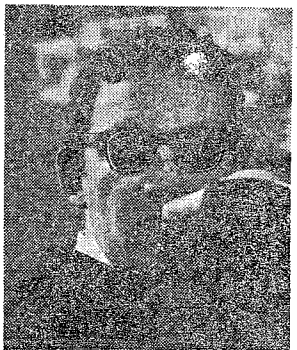
Roman over een predikant, die God niet aanvaardt kan, doch zijn gelovigen, die niet zonder God kunnen, niet in de steek wil laten.

het hele vernieuwde, over het feit dat velen het hem kwalijk nemen dat hij als kunstenaar over zoiets banaals als geld praat. Bijna alle bekende Vlaamse schrijvers hebben van de overheid een doorgaans niet onaanzienlijke baan gekregen: inspecteur der bibliotheken, of iets bij de BRT, etc. „Hier wordt literatuur nog beschouwd als avondbode“, zegt hij. „Ik zou nog wel conservator willen zijn van een of andere symbolistische schilder, waarnaar niemand komt kijken.“

Claus beschouwt zijn schrijverschap als een beroep, staat ook open voor allerlei opdrachten zolang hij als kunstenaar geïnteresseerd is. Omdat hij in Nederland wordt uitgegeven, kan hij van zijn pen leven. „Ik heb vrouw en kind, een boerderij, drie kalkoenen en zelfs een paard.“ De van Vlaamse kant blijkbare meermalen geuite beschuldiging dat hij Hollandofiel zou zijn, wijst hij niet af. Zijn toneelstukken worden in eigen land amper twintig keer gespeeld, in Nederland vier, in België twee. Voor de regionale radio van Gent moet hij om de twee dagen een mop vertellen. Dat is dan zijn Schnabbel. „Flauwe kul. Meestal heb ik die moppen nog ergens gepikt ook.“

Een keer heeft hij de driejaarlijkse Belgische staatsprijs voor letterkunde, groot f 5.000, gekregen voor zijn toneelstuk „Bruid in de morgen“. Hij zou, volgens zijn zeggen, ook die staatsprijs gekregen hebben voor zijn roman „De Verwondering“, maar dat ging niet door. „Ik heb dat heimelijk vanuit de jury gehoord: enkele leden vonden dat ik te ch al zoveel prijzen kreeg. Ik vertel u dat op het risico voor een jaloersrik door te gaan. Maar dat was de achtergrond toen ik voor „De Verwondering“ wel de plaket kreeg van de Letterkundigen en Boekverwerpers. Toen werd ik nijdig.“

Die prijs wordt toegekend na een referendum. En daarin zitten allerlei lieden die niets van letterkunde weten. Dat heet dan referendum van de Vlaamse letterkunde voor het beste boek. De echte letterkundigen wordt niet naar hun mening gevraagd, Louis Paul Boon, die ik als de beste Vlaamse schrijver beschouw, is nooit iets gevraagd, mij evenmin. Ik heb toen brieven naar de heren geschreven en aan de gouverneur die de prijs zou uitreiken, waarin ik bedankte. Mijn brief is door de door hier en loibroekerij-verhante boekhandelaren in Amerikaanse veilig verkocht. Ik geloof dat die nog vierhonderd gulden opbracht.“ Hij grijnst. „Als ze die nog aan mij hadden gestuurd, had ik die graag gewaardeerd.“ Er was toen ook nog een andere prijswinnaar. Hem stuurde Hugo Claus met vernietigende ironie de „Hugo Claus-prijs“ in de vorm van een postzegel. „Waar ik mij

„...als ze willen dat ik een baantje ga zoeken, laten ze het dan zeggen...“

groot succes in seigie, wordt je stuk twintig keer gespeeld. Dat is twintig keer, duizend francs, of 1600 gulden in totaal. Daar werk je een jaar aan. Er is verder geen sterveling die elk jaar een stuk kan schrijven. Er is volgens mijn vijf primitieve hersenen toch iets niet goed.“ Hij vertelt dat hij verleden jaar zijn kandidatuur heeft gesteld voor de directeursfunctie van een nieuw te bouwen schouwburg in Gent. De stad zou een eigen afdeling van het Vlaams toneel krijgen. Claus was bereid een aantal jaren zijn schrijverij naar de achtergrond te schuiven. Het plan is echter niet doorgeslagen. „Men zei dat er in Gent, een stad met 250.000 inwoners, geen plaats was voor een eigen theater. Dat is waar. Men gaat hier niet naar het toneel. Ik zelf trouwens ook niet. Het is te slecht. Ik wil niet tien verklede dames en heren Shakespearre zien brullen. Maar ik had graag willen proberen iets op te bouwen. Ik had al verschillende curieuze dingen voorgesteld. Ik zou geen regisseurs nemen, maar mensen die hun bekwaamheid in dienst stelden van mijn

Ik wel. Maar goed, ik werk toch voort. Het is mijn boterham.“

Hoewel men in Nederland langzamerhand kan stellen dat de vele prijzen van duizend gulden ook herziening behoeven, kan men toch spreken van een relatieve situatie; minder overheidssubsidies en meer prijzen (die overigens vaste kringgeties zijn zoals de tulp en de oester. Geultveerd door overheidssubsidies en commissies, door ontelbare prijzen (een schrijver vertelde mij dat hij had opgehouden ze te tellen) en door schetterende fanfare.“ Dat is dan het andere uiterste.

„Het is waarschijnlijk de voorname reden waarom de (Nederlandse) schrijver zo vaak een kunstmatig gecultiveerd product is zoals de tulp en de oester. Geultveerd door overheidssubsidies en commissies, door ontelbare prijzen (een schrijver vertelde mij dat hij had opgehouden ze te tellen) en door schetterende fanfare.“ Dat is dan het andere uiterste.

„Ons Leekenspel“ 30 jaar

BUSSUM, 10 nov. — Ter gelegenheid van het dertigjarige bestaan van „Ons Leekenspel“ wordt van 27 t/m 30 december een feestelijke werkbijeenkomst gehouden o.l.v. Anton Smeers. In zes afzonderlijke werkgroepen zal een aantal expressievormen worden bestudeerd. De onderwerpen van deze werkgroepen zijn: de musical (o.l.v. Han van Koert en Gert Willems), spel en regie (o.l.v. Joop Biekmann), decor en licht (o.l.v. Arnold Hamelberg), voordracht en declamatie (o.l.v. Annie Smeers), spelen met kinderen (o.l.v. Agnes Nieuwenhuis en Marcel van Dijk), mime en pantomime (o.l.v. Jan Bronk). Voor 's avonds staat o.m. de opvoering meerlessen o.l.v. de heer J. Grootkop. Voor 's avonds staat o.m. de opvoering door de stichting „Nederlandse Pantomime“ van een nieuw pantomimespel op het programma. De bijeenkomst wordt geopend door Ton Lutz en besloten met een feestelijke sluitmiddag.

West-Duitsland — In Tubingen is een proces begonnen tegen drie voormalige SS-bewakers van het concentratiekamp Stutthof bij Dantzig. Zij worden beschuldigd van medeplichtigheid aan de moord op talloze gevangenen tussen de jaren 1942 en 1944. (DAP)

Jaarbeurs weg van Vredenburg?

(Van onze Utrechtse redacteur)
UTRECHT, 10 nov. — Het ziet er naar uit, dat de Jaarbeursgebouwen van het Vredenburg zullen verdwijnen. Vast stond reeds, dat bij de uitvoering van het plan Hoog-Catharijne de Beatrixhal plaats zou moeten maken doch bij besprekingen tussen het Jaarbeursbestuur, de gemeente Utrecht en de Maatschappij voor Projectontwikkeling „Empo“ is de mogelijkheid ontdekt om het gehele Vredenburg-complex van de Jaarbeurs elders onder te brengen.

Technisch gezien bleek daartoe de mogelijkheid aanwezig en „Empo“ heeft op verzoek van de Jaarbeurs een gebouw ontworpen, dat neergezet kan worden aan de oostzijde van de Crosselaan. De juiste plaats is nog niet bekend, doch zeker is, dat hierdoor afbreken van de Sypesteinkazerne, wat in de eerste fase van uitvoering van het plan Hoog-Catharijne is begrepen, ruimte vrij komt.

worden. Nochtans is het onloochenbare evidentie, dat ook de achterban van de Indonesiërs en hun land houdt. Het is een mysterie van de menselijke geest, dat die banden zo sterk zijn tussen twee verrijken landen. Er is menig wezenlijk opzicht zo radicaal langs elkaar heengeleefd hebben. Wij mogen er ons voor schamen, dat wij ons niet hebben ingespannen hun cultuur beter te leren kennen. Wij hebben er de kans door gemist ons eigen wereldbeeld er mee te vergelijken terwyl wij die kans voor het verleden hebben laten. En wat voor deze avond in Rotterdam weer laten afweten. We waren er niet.

Een zakelijke kritiek van uw recent valt onder deze omstandigheden niet te verwachten. Zijn kennismaking met althans de Balische dans dateert van het opbreken van die Balische dansgroep van dertig jaar geleden. In of kort voor die tijd was er ook in Nederland Raden Mas Djodjana, die het als eenling probeerde Nederland te geheimen van de Indonesische dans te onthullen in een soort van hoge kunstredes de horende Amsterdamse Stadsschouwburg. Uw recensent heeft de Balische dansers teruggezien op de Parijse Wereldtentoonstelling, en hij heeft althans sedertdien de Balische dans in heel verschillende situaties op Bali zelf.

Sedertdien heeft hij niets meer gezien tot op deze avond met even, schoon welige, behoverende vrouwen in hun nationale drachten in de zaal als er op het toneel te zien waren. En dat die vrouwen nu zoveel sterker in zijn geheugen staan dan de mannen is uitsluitend het gevolg van het feit, dat de Indonesische mannen in de zaal zich vermommen als Europeanen. De mannen, die men op het toneel zag, de dansers, zijn even schoon als de vrouwen. Een van de eerste dingen die men in Indonesische leert is, dat het een dwaas Europees vooroordeel is mannen lelijk te achten. Ik herinner mij op een avond in Den Passar in een penpoppo een danser te hebben gezien, die door zijn rijpe mannelijkheid de hele show stal. En toen ik na afloop van de voorstelling ging kijken wie hij was, bleek hij een heel klein jongetje te zijn in een kort blauw katoenen broekje.

Laat ik overigens niet uitwiden over de klank van de gamelan, zinderend in de roerloos stille nacht van een Indonesisch landschap en zetten we ons heen over het povere straatgezicht van deze klank in een ondergaat van de hele show stal. En toen ik na afloop van de voorstelling ging kijken wie hij was, bleek hij een heel klein jongetje te zijn in een kort blauw katoenen broekje.

Naar zijn letterlijke betekenis was het Globaal genomen was het prachtig. Naar zijn letterlijke betekenis was het Indonesisch, en dat verstaan wij na zoveel eeuwen nog altijd niet.

(Advertentie)

KREYMBORG TIP

KLEUTER- BROEK

Elastisch, praktisch
Helanca in diverse
kleuren
3 jaar nu 7.95

Kl. st. p. m.
Alleen geldig 11 november

KREYMBORG

Er moeten bij uitvoering van dit plan ongeveer acht honderd exposanten van het Vredenburg verhuizen.

Bolswarder H.B.S. viert feest St.-Martinus zonder film De dupe van een ruzie om vermakelijkheidsbelasting

(Van onze correspondent)

BOLSWARD, 10 nov. — De r.-k. HBS St. Martinus is de dupe geworden van een ruzie tussen het gemeentebestuur van die stad en de Nederlandse Bioscoopbond. Het gevolg hiervan is, dat er in de school morgen, op de feestdag van St. Martinus (tevens schutpatroon van Bolsward), geen film kan worden vertoond. Oorzaak van de ruzie tussen gemeentebestuur en bioscoopbond is de vermakelijkheidsbelasting.

Het filmverhuurkantoor dat de Friese plaatsen van films voorziet, is de firma Miedema in Sneek. De heer Miedema is tevens voorzitter van de Nederlandse Bioscoopbond en beheerder van de bioscoop o.a. in Bolsward. Enige tijd geleden was de heer Miedema in het nieuws, omdat hij de vermakelijkheidsbelasting op de filmvoorstellingen te hoog vond. In een aantal Friese gemeenten protesteerde de heer Miedema tegen deze vorm van belastingheffing onder het dreigement de bioscopen te zullen sluiten vaneer de gemeenten de vermakelijkheidsbelasting voor films niet zouden laten vallen. De heer Miedema heeft inderdaad een aanzienlijk aantal bioscopen gesloten. In diverse plaatsen zijn de filmzalen intussen al weer in bedrijf, omdat de betreffende gemeentebesturen hebben toegegeven aan de wensen van de heer Miedema.

In Bolsward liggen de zaken anders. Wij staan altijd open voor een redelijk gesprek, maar als men met dreigementen bij ons komt, zijn we niet thuis, zo zegt de burgemeester mr. J. A. Goukens. Vorig jaar nam de firma Miedema contact op met het gemeentebestuur over de vermakelijkheidsbelasting. Gevolg hiervan was, dat de raad akkoord ging met een verlaging van het tarief, zodat het landelijke gemiddelde werd bereikt. Daar ging de firma Miedema achter niet mee akkoord. Men wilde de hele vermakelijkheidsbelasting op films zien verdwijnen. Daar was het gemeentebestuur van Bolsward het niet mee eens. Gevolg van deze weigering was, dat de heer Miedema in januari van dit jaar de bioscoop sloot.

In feite staat de katholieke HBS van Bolsward buiten deze ruzie, maar toch zit de school met de brokken. Ter gelegenheid van het feest van Sint Marti-

nus wordt ieder jaar in de aula een film gedraaid, die van werkelijk opvoedkundige waarde is. Dit jaar werd de film besteld bij de maatschappij Goflix. De maatschappij schreef terug, dat in verband met de moeilijkheden tussen de gemeente Bolsward en het filmverhuurkantoor de bestelde film niet kon worden geleverd. De voorzitter van het organiserende comité, pater Saris, schreef daarop een brief aan het filmverhuurkantoor Miedema, waarin werd benadrukt, dat de besloten club van de HBS niets te maken heeft met de ruzie. Het school film een opvoedkundige waarde heeft.

De firma Miedema schreef daarop terug dat de film niet uit economisch oogpunt werd geweigerd, maar omdat het gemeentebestuur van Bolsward niet inziet dat de film in het algemeen een opvoedkundige waarde heeft. De school moe, nu het Martinusfeest zonder film vieren.

De reactie van burgemeester Genkers op de brief van de heer Miedema aan pater Saris was: „Die brief is mij geen antwoord waard. Ik heb nog van niemand in Bolsward gehoord dat hij de bioscoop mist. Er is hier genoeg anders te doen, want Bolsward is een belangrijk cultureel centrum in Friesland.“

(Advertentie)

ABASIN
kalmeert de zenuwen
zonder slaap te verwekken!

